

De Kleine Scholier

Vorbereidend rekenen

www.deschoolbrug.be/materialenbank

Materialen

- De **ontwikkelingscirkel** met alle onderverdelingen: [downloaden of kopen](#).
- Dunne en dikke houten **blokjes** of Legoblokjes.
- Stukjes **touw** van verschillende lengte.
- **Vormendoos** of de vormen vierkant, driehoek, rechthoek en cirkel in verschillende groottes en kleuren.
- Enkele **kinderboeken** over rekenen: bv. Dawn Bentley: *Vroemmm! Vroemmm*; Tony Ross: *De kleine prinses speelt met figuren*; Donald Grant: *Tellen*; ...
- **Eigen materiaal**.
- **Werkbundel 'Spelend rekenen'**.

Verwelkoming en terugkoppeling vorige bijeenkomst

Zorg voor een **warm onthaal** met koffie, thee, koekjes,... en benadruk dat je blij bent dat de ouders er zijn. Het feit dat zij er zijn, wijst op hun bezorgdheid voor en betrokkenheid met de schoolloopbaan van hun kind. Je kan als leerkracht aangeven dat je dit erg apprecieert en nogmaals benadrukken dat je elkaar nodig hebt om aan de schoolcarrière van het kind te werken.

Je staat stil bij de vorige bijeenkomst: wat herinnert men zich er nog van? Hoe verliep het thuis? Je kan de richtvragen gebruiken die bij het desbetreffend thema horen en vermeld zijn op het einde van de uitgeschreven ouderbijeenkomst.

Situering

Je situeert het voorbereidend rekenen op de cirkel.

Bij iedere bijeenkomst benadruk je dat de ontwikkelingsdomeinen één geheel vormen: elk kind ontwikkelt zich als één geheel, maar wij gaan nu **dit thema** uitdiepen om te zien hoe wij als ouder extra aandacht aan dit thema kunnen besteden in functie van wat onze kinderen nodig hebben voor hun schoolcarrière.

Mijn kind kan al tellen tot 10 (20, 30, 40, 100, ...)

Soms denk je als ouder: mijn kind kan al tot tien (of tot 100) tellen, dus kan hij toch naar het eerste leerjaar. Op het einde van de derde kleuterklas moet een kleuter inderdaad tot tien kunnen tellen, maar hij moet ook begrijpen wat een hoeveelheid is en het tellen kunnen toepassen. Een eerste stap is tellen met aanwijzen, wat voor sommige kinderen reeds moeilijk is.

Taal is de basis van alles bij rekenen. Om dit te begrijpen, doen we samen enkele opdrachten.

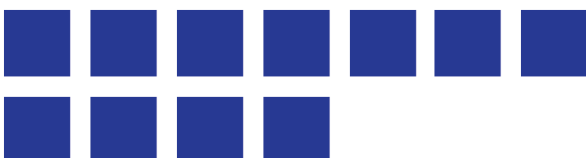
Tellen

Maak een toren van zes blokjes.

- Neem er twee weg. Hoeveel zijn er nog?
- Doe er drie bij. Hoeveel blokjes heb je dan?

Bij tellen is de 1-1 relatie belangrijk bv. om hoeveelheden te vergelijken.

- Op het einde van het spel: Als ik vier kaarten heb en jij zeven, wie heeft er dan gewonnen? Als je de kaarten naast elkaar op een rijtje legt, wordt het duidelijk:

- Bij het starten van een spel: "Iedereen krijgt evenveel kaartjes."
- Als je snoep verdeelt: "Jij één, jij één, ik één,..."

Begrippen

Hoeveelheid

Maak een toren van vijf blokjes en een toren van drie blokjes.

- Duid de toren aan met de **meeste** blokjes.
- Duid de toren aan met de **minste** blokjes.
- Heeft de toren met vijf blokken **minder** blokjes dan de toren met drie blokken?
- Heeft de toren met vijf blokken **meer** blokjes dan de toren met drie blokken?

Maak nu twee torens met **evenveel** blokken.

- Zijn de torens **even hoog** (of **even laag**)?
- Doe bij de ene toren **één blokje meer** dan bij de andere.
- Doe bij de andere toren **één blokje minder**.

Volgorde

Leg zeven blokken **naast elkaar** op een rij.

- Neem het **eerste blokje** van de rij weg.
- Neem het **laatste blokje** weg.
- Neem nu het **middelste** weg.

Leg de blokken terug **naast elkaar** op een rij.

- Neem de **tweede** blok weg.
- Neem de **vierde** blok weg.

Bij rangtelwoorden is de **leesrichting** van groot belang: van links naar rechts!

Eigenschappen

Leg zeven blokken naast elkaar op een rij en daarnaast drie blokken naast elkaar op een rij.

- Duid de **langste** rij aan.
- Duid de **kortste** rij aan.
- Rangschik lepels van **groot** naar **klein** of omgekeerd.

Rangschik boekjes van **dik** naar **dun** of omgekeerd.

Stapel vijf blokken op elkaar en daarnaast drie blokken op elkaar.

- Duid de **hoogste** toren aan.
- Duid de **laagste** toren aan.

Conservatie

Je toont twee stukjes touw die even lang zijn: het ene touw is recht, het andere touw is gekronkeld en lijkt dus korter.

- Welk touw is het **langste/kortste** of zijn ze **even lang**?

Leg drie à vier dikke blokken (of boeken) naast elkaar. Leg tien (of iets minder) dunne blokken (of boeken) naast elkaar. Zorg ervoor dat de rij met de dikste blokken (boeken) langer is dan de rij met de meeste maar dunste blokken (boeken).

- Waar liggen de meeste blokken (of boeken)?

Ruimtelijk inzicht en afstand

Als begeleider ga je ergens tussen de ouders staan en zeg je:

- Ik sta ver van ... (naam ouder)
- Ik sta dicht bij...
- Ik sta dicht bij... dan bij...

- Ik sta verder van... dan van...
- Ik sta achter...
- Ik sta voor...
- Ik sta tussen...
- Naast mij zit...
- Rechts van mij is de deur.
- Links van mij is de wastafel.
- Ik sta op de stoel.
- Onder dit lokaal is geen kelder.
- Boven ons is het lokaal van juf...

Vormen en meervoudige begrippen

- Neem een cirkel/vierkant/driehoek/rechthoek.
- Toon twee verschillende soorten cirkels/driehoeken/...
- Wat is de kleinste cirkel/grootste driehoek?
- Neem een grote rode driehoek.
- Neem een grote rode dikke driehoek.
- Neem een kleine blauwe rechthoek.
- Neem een kleine blauwe dunne rechthoek.
- ...

Al deze opdrachten bewijzen dat het voorbereidend rekenen veel meer is dan enkel tellen. Ze bewijzen ook dat rekenen alles met **taal** te maken heeft. Voorlezen blijft dus belangrijk. Er bestaan veel goede kinderboeken over dit thema (zie boekenlijst vooraan in de bundel). Laat enkele meegebrachte boeken zien en lees eventueel voor uit een boek naar keuze.

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan het voorbereidend rekenen?

Dit thema leent zich uitstekend om een klasactiviteit te 'demonstreren'. Bespreek vooraf met de leerkracht welke activiteit. Tracht de begrippen uitdrukkelijk aan bod te laten komen.

Terug uit de klas en in de groep bespreek je wat de ouders gezien hebben en leg je de link met de ontwikkelingsgebieden die gestimuleerd worden via de geobserveerde activiteit.

Wat kan ik thuis doen?

In het dagelijks leven zijn er veel situaties waar je **rekenbegrippen** kan oefenen met je kind. Je zal het in je eigen taalgebruik **bewust** moeten leren **gebruiken**, eraan denken om het te gebruiken. In plaats van de gebiedende wijze (de bevel-taal: "Neem dat daar!") te gebruiken, kan je ook zeggen: "Neem een bord in de eerste kast rechts naast de deur".

Nog enkele voorbeelden:

- "Leg dat daar!" > "Leg het op de tafel."
- "Zet u daar neer!" > "Zet u tussen papa en Jassin."
- "Neem de melk!" > "Neem de melk die op het onderste schap van de koelkast ligt."
- "Breng mijn kousen mee!" > "Haal mijn kousen even uit de middelste schuif."
- "Leg die koeken terug op hun plaats." > "Leg de koeken in de kast boven het aanrecht."

De **keuken** is ook een ideale plaats om spontaan termen aan te brengen en opdrachten aan je kind te geven. Bijvoorbeeld:

- Voeg twee lepeltjes suiker, één lepel melk,... toe.
- Hoeveel eieren hebben we nodig?
- Hebben we meer melk of meer bloem nodig?
- Van welk ingrediënt hebben we het minst nodig?
- Neem het kleinste lepeltje uit de schuif.
- Vul glazen met water en vraag aan je kind: "In welk glas zit het meeste/minste?"

Je kan ook **specifieke opdrachten** geven. Bijvoorbeeld:

- Zet de borden op tafel. Hoeveel personen eten er mee? Hoeveel borden heb je dan nodig?
- Papa komt vandaag niet eten, zet één bord minder.
- Neem vijf vorken en doe er twee bij: hoeveel tel je er dan?
- Rangschik deze lepels (glazen, borden, potjes, vorken,...) van groot naar klein.
- Rangschik de kousen van lang naar kort/per kleur/...
- Wie is het laatste buiten 's morgens?
- Wie gaat er het eerst in bad?
- Neem het eerste/middelste/laatste snoepje.

Wat betreft vormen en ruimtelijk inzicht, kan je **spelenderwijs opdrachten** geven. Bijvoorbeeld:

- Ga eens achter de stoel staan, naast de zetel, op de ...
- Wat staat er verder van jou: de TV of de kast?
- Ga één stap dichterbij de deur staan.
- Geef een kus op mijn wang: mijn rechterwang.
- Klap in mijn hand: mijn linkerhand.
- Sta tien tellen op één been: het linkerbeen.
- Leg je handen op je hoofd, achter je rug, onder je trui,...
- Welke vorm heeft dit bord (tafel, glas, servet,...): vierkant, driehoek, cirkel, rechthoek,...

Werkbladen toelichten

De werkbladen in deze bundel oefenen voornamelijk de begrippen.

Zoals reeds gezegd, is deze bundel enkel een hulpmiddel om aan het specifiek ontwikkelingsaspect te werken. Het is absoluut niet de bedoeling dat de kinderen deze werkblaadjes tegen de volgende bijeenkomst moeten klaar hebben. We geven deze bundel mee als hulpmiddel, niet als verplichting. Het is veel belangrijker dat je dagelijks de tijd neemt om samen met je kind **spelenderwijs te oefenen**. Ook al hebben we een druk bestaan met boodschappen doen, koken, opruimen, afwassen, werken,... Tien minuten per dag samen met je kind spelen is niet veel, maar kan wel een groot effect hebben op zijn ontwikkeling!

De eerstvolgende bijeenkomst

Het is belangrijk dat je op het einde van iedere bijeenkomst iets zegt over de volgende bijeenkomst: wanneer die plaatsvindt (ook al krijgt men nog een uitnodiging) en waarover die zal gaan.

Richtvragen

Deze vragen kan je als leidraad gebruiken om de volgende bijeenkomst terug te koppelen naar de ervaringen thuis.

- In welke situaties heb je er bewust aan gedacht om begrippen te gebruiken in plaats van “bevel-taal”?
- Heb je spelenderwijs opdrachten gegeven aan je kind? Welke?
- Heb je spelletjes gedaan zoals bijvoorbeeld: op de stoel staan, onder de tafel kruipen,...? Hoe verliep het? Vond je kind dit leuk?
- Heb je de bundel gebruikt? Wat vonden jullie (jij en je kind) ervan?

Interne evaluatie

Om het project tijdig te kunnen bijsturen, sta je na elke bijeenkomst stil bij volgende onderwerpen:

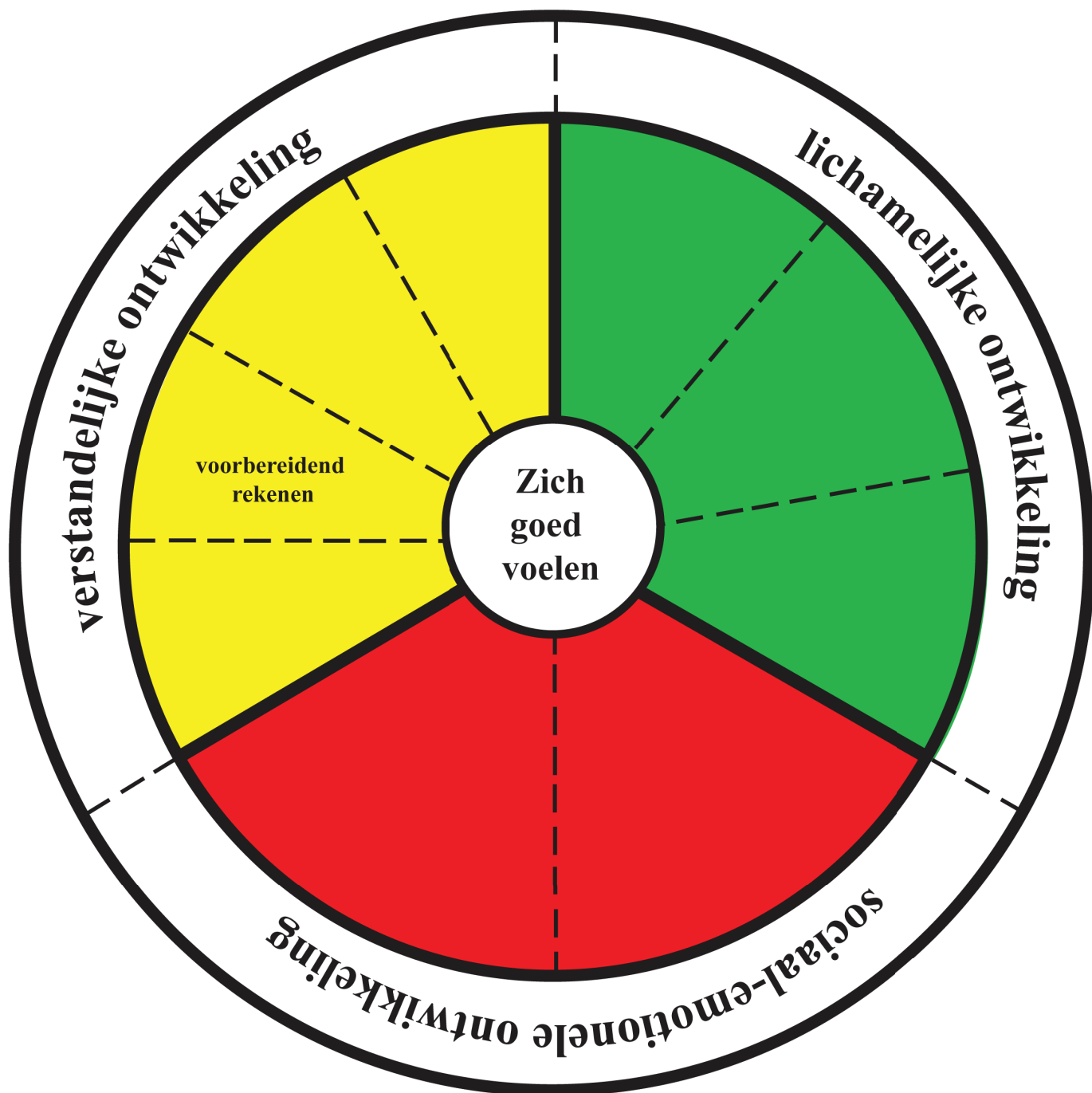
- Voorbereiding
- Opkomst
- Samenwerking
- Verloop

Document evaluatie ‘[Hoe ouders betrekken?](#)’.

SPELEND REKENEN

Infobundel voor ouders

VOORBEREIDEND REKENEN: SPELEND REKENEN

Mijn kind kan al tellen tot 10 (20, 30, 40, 100, ...)

Soms denk je als ouder: mijn kind kan al tot 10 (of tot 100) tellen, dus kan hij toch naar het eerste leerjaar. Op het einde van de derde kleuterklas moet een kleuter inderdaad tot 10 kunnen tellen, maar hij moet ook begrijpen wat een hoeveelheid is en het tellen kunnen toepassen. Een eerste stap is tellen met aanwijzen, wat voor sommige kinderen reeds moeilijk is.

Taal is de basis van alles bij rekenen. Om dit te begrijpen, doen we samen enkele opdrachten.

Tellen

Maak een toren van 6 blokjes.

- Neem er **2 weg**. Hoeveel zijn er nog?
- Doe er **3 bij**. Hoeveel blokjes heb je dan?

Bij tellen is de 1-1 relatie belangrijk bv. om hoeveelheden te **vergelijken**.

- Op het einde van het spel: Als ik 4 kaarten heb en jij 7, wie heeft er dan gewonnen? Als je de kaarten naast elkaar op een rijtje legt, wordt het duidelijk:

- Bij het starten van een spel: "Iedereen krijgt evenveel kaartjes."
- Als je snoep verdeelt: "Jij één, jij één, ik één,..."

Begrippen

Hoeveelheid

Maak een toren van 5 blokjes en een toren van 3 blokjes.

- Duid de toren aan met de **meeste** blokjes.
- Duid de toren aan met de **minste** blokjes.
- Heeft de toren met 5 blokken **minder** blokjes dan de toren met 3 blokken?
- Heeft de toren met 5 blokken **meer** blokjes dan de toren met 3 blokken?

Maak nu 2 torens met **evenveel** blokken.

- Zijn de torens **even hoog** (of **even laag**)?
- Doe bij de ene toren **1 blokje meer** dan bij de andere.
- Doe bij de andere toren **1 blokje minder**.

Volgorde

Leg 7 blokken **naast elkaar** op een rij.

- Neem het **eerste blokje** van de rij weg.
- Neem het **laatste blokje** weg.
- Neem nu het **middelste** weg.

Leg de blokken terug **naast elkaar** op een rij.

- Neem de **tweede** blok weg.
- Neem de **vierde** blok weg.

Bij rangtelwoorden is de **leesrichting** van groot belang: van links naar rechts!

Eigenschappen

Leg 7 blokken naast elkaar op een rij en daarnaast 3 blokken naast elkaar op een rij.

- Duid de **langste** rij aan.
- Duid de **kortste** rij aan.
- Rangschik lepels van **groot** naar **klein** of omgekeerd.

Rangschik boekjes van **dik** naar **dun** of omgekeerd.

Stapel 5 blokken op elkaar en daarnaast 3 blokken op elkaar.

- Duid de **hoogste** toren aan.
- Duid de **laagste** toren aan.

Conservatie

Je toont 2 stukjes touw die even lang zijn: het ene touw is recht, het andere touw is gekronkeld en lijkt dus korter.

- Welk touw is het **langste/kortste** of zijn ze **even lang**?

Leg 3 à 4 dikke blokken (of boeken) naast elkaar. Leg 10 (of iets minder) dunne blokken (of boeken) naast elkaar. Zorg ervoor dat de rij met de dikste blokken (boeken) langer is dan de rij met de meeste maar dunste blokken (boeken).

- Waar liggen de **meeste** blokken (of boeken)?

Ruimtelijk inzicht en afstand

- Ik sta ver van ... (naam kind, voorwerp,...)
- Ik sta dicht bij...
- Ik sta dichterbij... dan bij...
- Ik sta verder van... dan van...
- Ik sta achter...
- Ik sta voor...
- Ik sta tussen...
- Naast mij zit...
- Rechts van mij is de deur.
- Links van mij is de wastafel.
- Ik sta op de stoel.

Vormen en meervoudige begrippen

- Neem een cirkel/vierkant/driehoek/rechthoek.
- Toon twee verschillende soorten cirkels/driehoeken/...
- Wat is de kleinste cirkel/grootste driehoek?
- Neem een grote rode driehoek.
- Neem een grote rode dikke driehoek.
- Neem een kleine blauwe rechthoek.
- Neem een kleine blauwe dunne rechthoek.
- ...

Al deze opdrachten bewijzen dat het voorbereidend rekenen veel meer is dan enkel tellen. Ze bewijzen ook dat rekenen alles met **taal** te maken heeft. Voorlezen blijft dus belangrijk. Er bestaan veel goede kinderboeken over dit thema (zie boekenlijst).

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan het voorbereidend rekenen?

Spelenderwijs en met veel concreet materiaal worden alle begrippen eerst aangeboden in de praathoeke en nadien verwerkt in de verschillende hoeken: winkel, zandtafel, watertafel, rekenhoekje, computerhoek, creahoek, turnlesjes.

Wat kan ik thuis doen?

In het dagelijks leven zijn er veel situaties waar je **rekenbegrippen** kan oefenen met je kind. Je zal het **in je eigen taalgebruik bewust** moeten leren **gebruiken**, eraan denken om het te gebruiken. In plaats van de gebiedende wijze (de bevel-taal: "Neem dat daar!") te gebruiken, kan je ook zeggen: "Neem een bord in de eerste kast rechts naast de deur".

Nog enkele voorbeelden:

- "Leg dat daar!" > "Leg het op de tafel."
- "Zet u daar neer!" > "Zet u tussen papa en Jassin."
- "Neem de melk!" > "Neem de melk die op het onderste schap van de koelkast ligt."
- "Breng mijn kousen mee!" > "Haal mijn kousen even uit de middelste schuif."
- "Leg die koeken terug op hun plaats." > "Leg de koeken in de kast boven het aanrecht."

De **keuken** is ook een ideale plaats om spontaan termen aan te brengen en opdrachten aan je kind te geven. Bijvoorbeeld:

- Voeg 2 lepeltjes suiker, 1 lepel melk,... toe.
- Hoeveel eieren hebben we nodig?
- Hebben we meer melk of meer bloem nodig?
- Van welk ingrediënt hebben we het minst nodig?
- Neem het kleinste lepeltje uit de schuif.
- Vul glazen met water en vraag aan je kind: "In welk glas zit het meeste/minste?"

Je kan ook **specifieke opdrachten** geven. Bijvoorbeeld:

- Zet de borden op tafel. Hoeveel personen eten er mee? Hoeveel borden heb je dan nodig?
- Papa komt vandaag niet eten, zet 1 bord minder.
- Neem 5 vorken en doe er 2 bij: hoeveel tel je er dan?
- Rangschik deze lepels (glazen, borden, potjes, vorken,...) van groot naar klein.
- Rangschik de kousen van lang naar kort/per kleur/...
- Wie is het laatste buiten 's morgens?
- Wie gaat er het eerst in bad?
- Neem het eerste/middelste/laatste snoepje.

Wat betreft vormen en ruimtelijk inzicht, kan je **spelenderwijs opdrachten** geven. Bijvoorbeeld:

- Ga eens achter de stoel staan, naast de zetel, op de ...
- Wat staat er verder van jou: de TV of de kast?
- Ga één stap dichterbij de deur staan.
- Geef een kus op mijn wang: mijn rechterwang.
- Klap in mijn hand: mijn linkerhand.
- Sta tien tellen op één been: het linkerbeen.
- Leg je handen op je hoofd, achter je rug, onder je trui,...
- Welke vorm heeft dit bord (tafel, glas, servet,...): vierkant, driehoek, cirkel, rechthoek,...?
- Til de bal boven je hoofd, leg de bal tussen je benen,...

Werkbladen maken

De werkblaadjes in de bundel oefenen voornamelijk de begrippen.

Het is absoluut niet de bedoeling dat je kind deze werkblaadjes tegen volgende bijeenkomst moet klaar hebben. We geven deze bundel mee als hulpmiddel, niet als verplichting. Het is veel belangrijker dat je dagelijks de tijd neemt om samen met je kind **spelenderwijs te oefenen**. Ook al heb je een druk bestaan met boodschappen doen, koken, opruimen, afwassen, werken,... tien minuten per dag samen met je kind spelen is niet veel, maar kan wel een groot effect hebben op zijn verstandelijke ontwikkeling!

Welke boeken?

- Kabouter klokboek, Rien Poortvlie
- Iedereen min één, Hans Hagen & Philip Hopmans
- Klein wit visje telt tot 11, Guido van Genechten
- Boven of onder?, Gallimard Jeunesse & Claude Delafosse
- Een verschil van dag en nacht, Hervé Tullet
- Kip met ranja?, Rick De Haas
- Antonio aan het andere eind van de aarde, kleiner en kleiner. Malachy Doyle & Carll Cneut
- Veel groter dan Martin, Steven Kellogg
- Nellie en Cezar, in en uit en..., Ingrid Godon
- De gouden oliebol, Ron Schroder & Marianne Busser
- Tien schone varkentjes, Carol Roth
- Zebra tekent, Brigitte Weninger
- Ik zie je wel, Ingrid Godon
- Dichtbij ver weg, Dirk Nielandt & An Candaele
- Elmer in de sneeuw, David Mckee
- Elseline Eend en de negen geheimen, Elizabeth MacDonald & Ken Brown

INHOUDSTAFEL - SPELEND REKENEN

HAANTJE DE VOORSTE

1

DE KLEINSTE

2

LIEVEHEERSBEESTJES

3

RESTJES

4

NAAR DE MAAN

5

HELP

6

DE LANGSTE

7

DOL FIJN

8

BABYRUPS

9

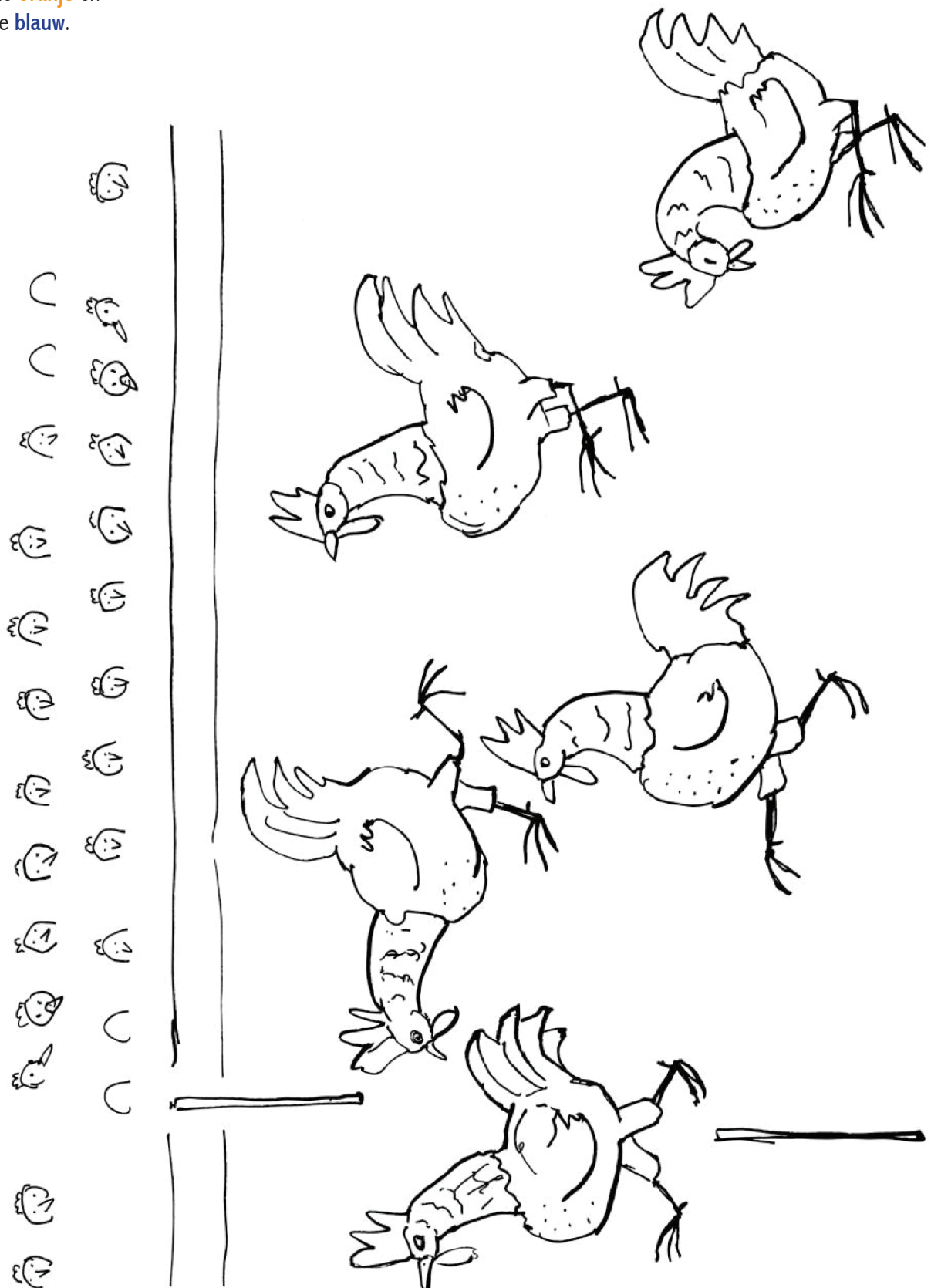
MIAUW

10

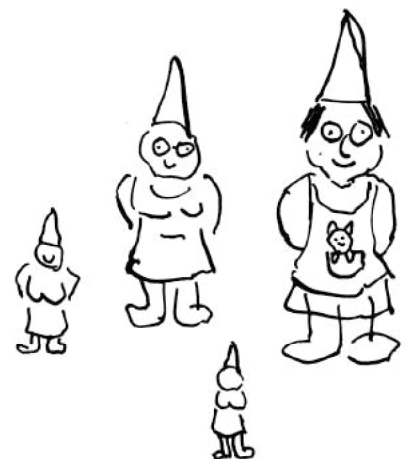
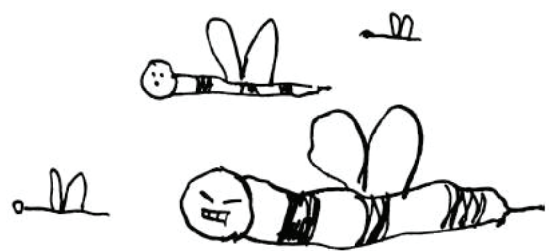
HAANTJE DE VOORSTE

Kleur de hanen als volgt:
de voorlaatste **groen**,
de middelste **geel**,
de eerste **rood**,
de tweede **oranje** en
de laatste **blauw**.

DE KLEINSTE

Kijk goed naar de figuren die bij elkaar horen.
Omcirkel telkens de kleinste figuur.
De grootste mag je **inkleuren**.

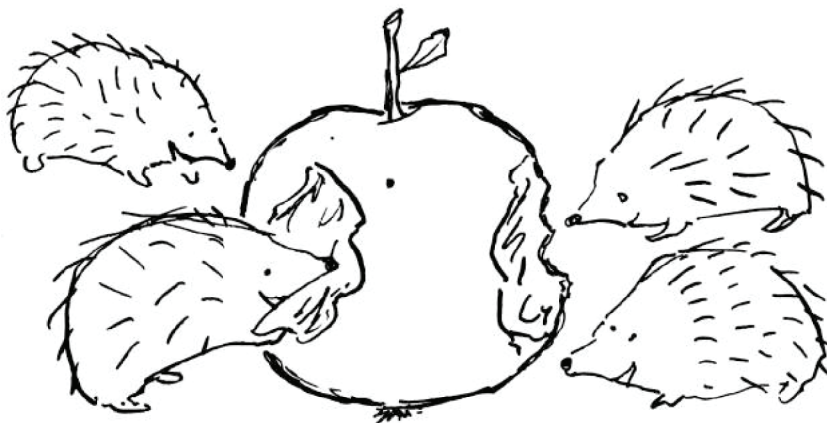
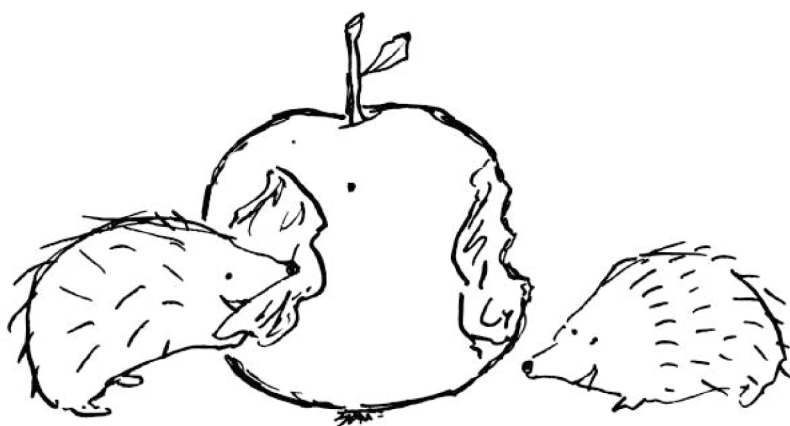
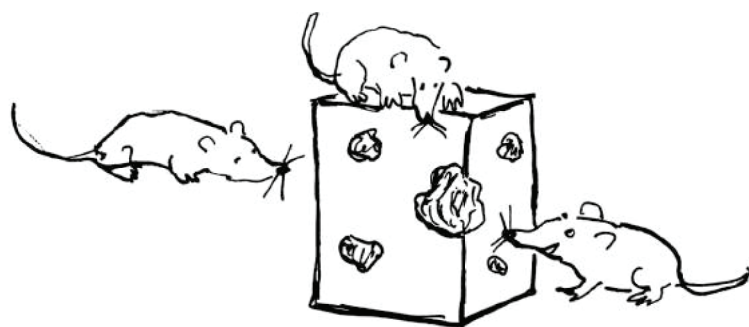
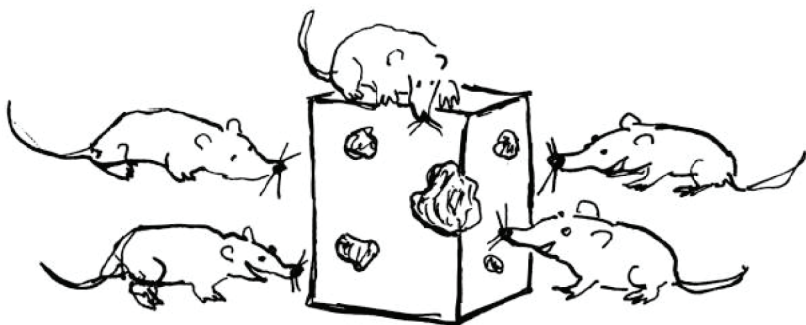
LIEVEHEERSBEESTJES

Tel de stippen op de rug van de lieveheersbeestjes. Verbind de lieveheersbeestjes met hetzelfde aantal stippen.

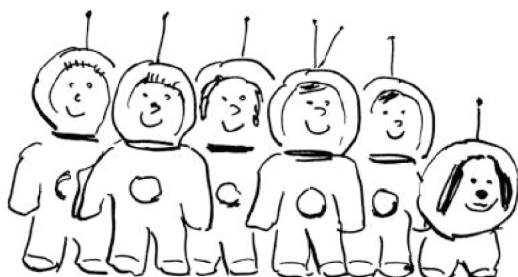
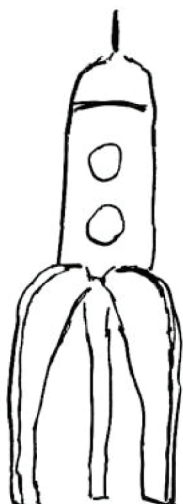
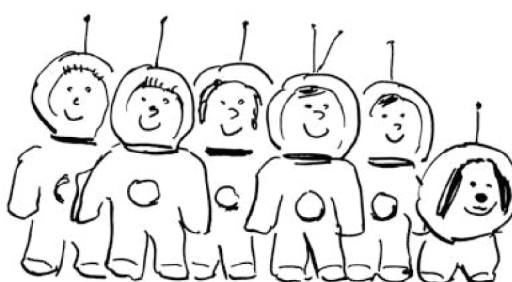
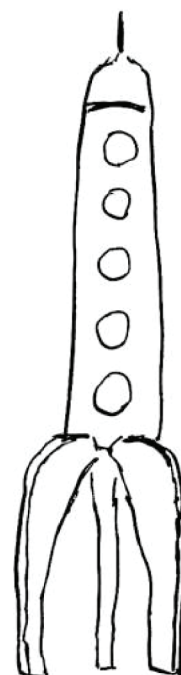
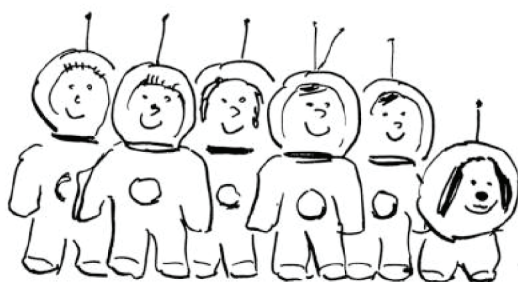
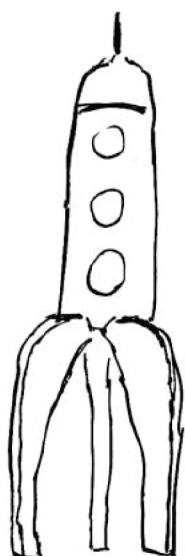
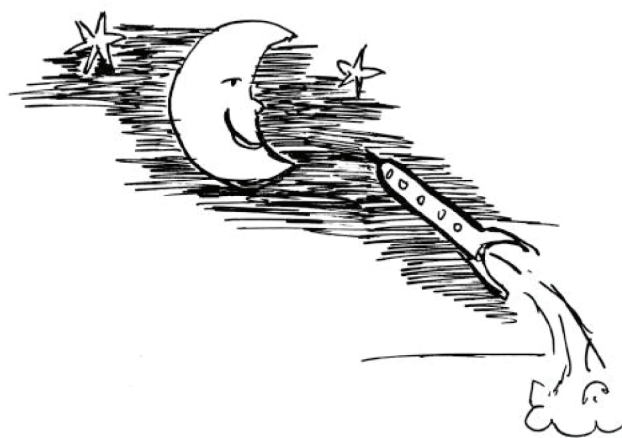
RESTJES

Bij welke kaasblok zitten de meeste muizen? Bij welke zitten de minste muizen? Bij welke appel zitten de meeste egels? Bij welke zitten de minste egels?

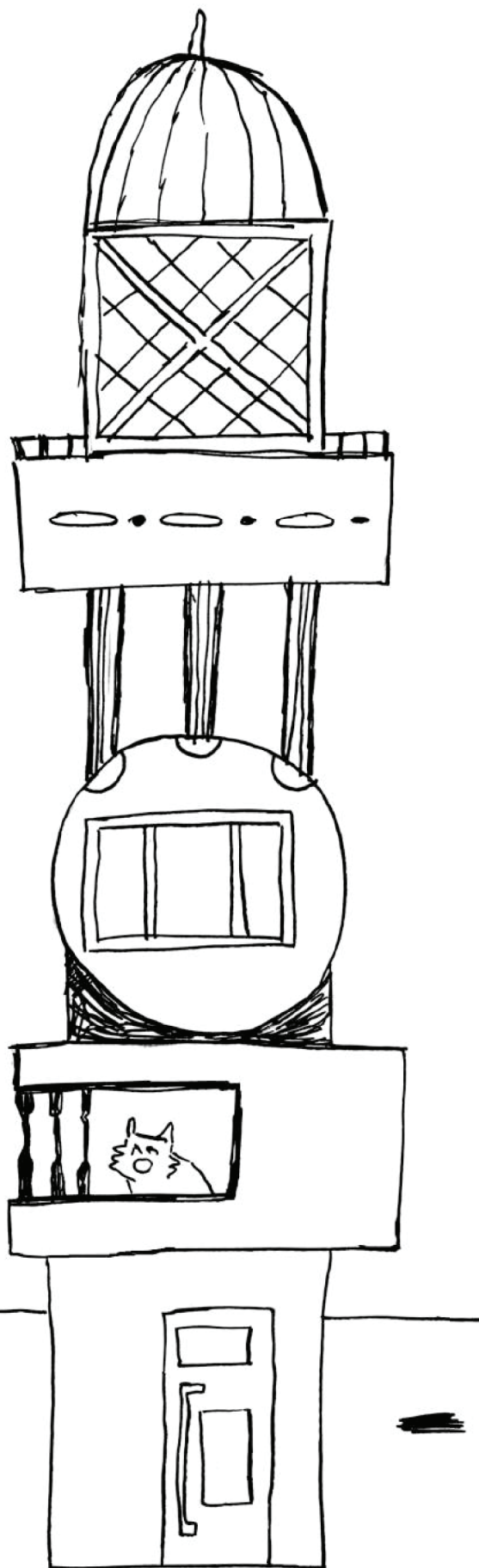
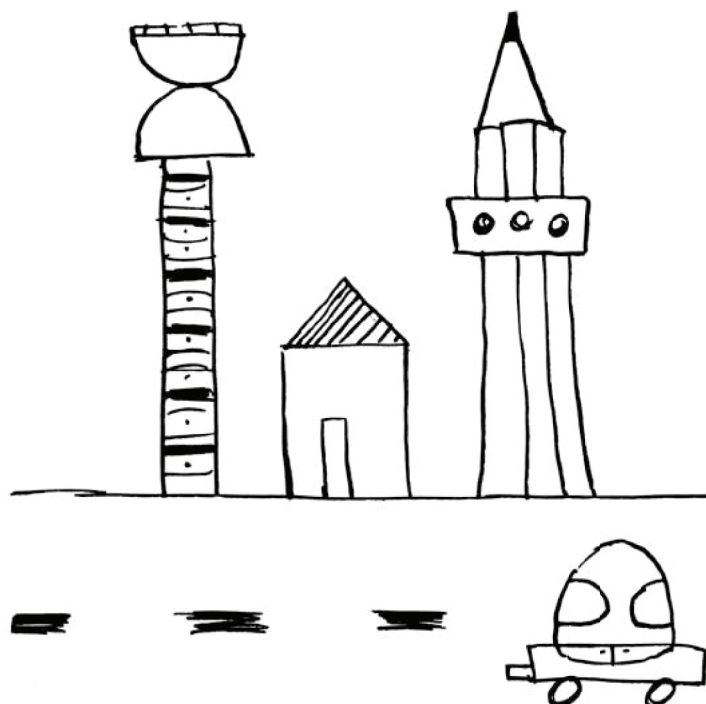
NAAR DE MAAN

Achter elke raam van de raket kan een kindje zitten. In een raket met drie ramen kunnen drie kindjes mee. **Kleur** bij iedere raket het aantal kindjes die mogen meevliegen.

HELP

Kleur de vierkanten **blauw**, cirkels **geel** en driehoeken **rood**.

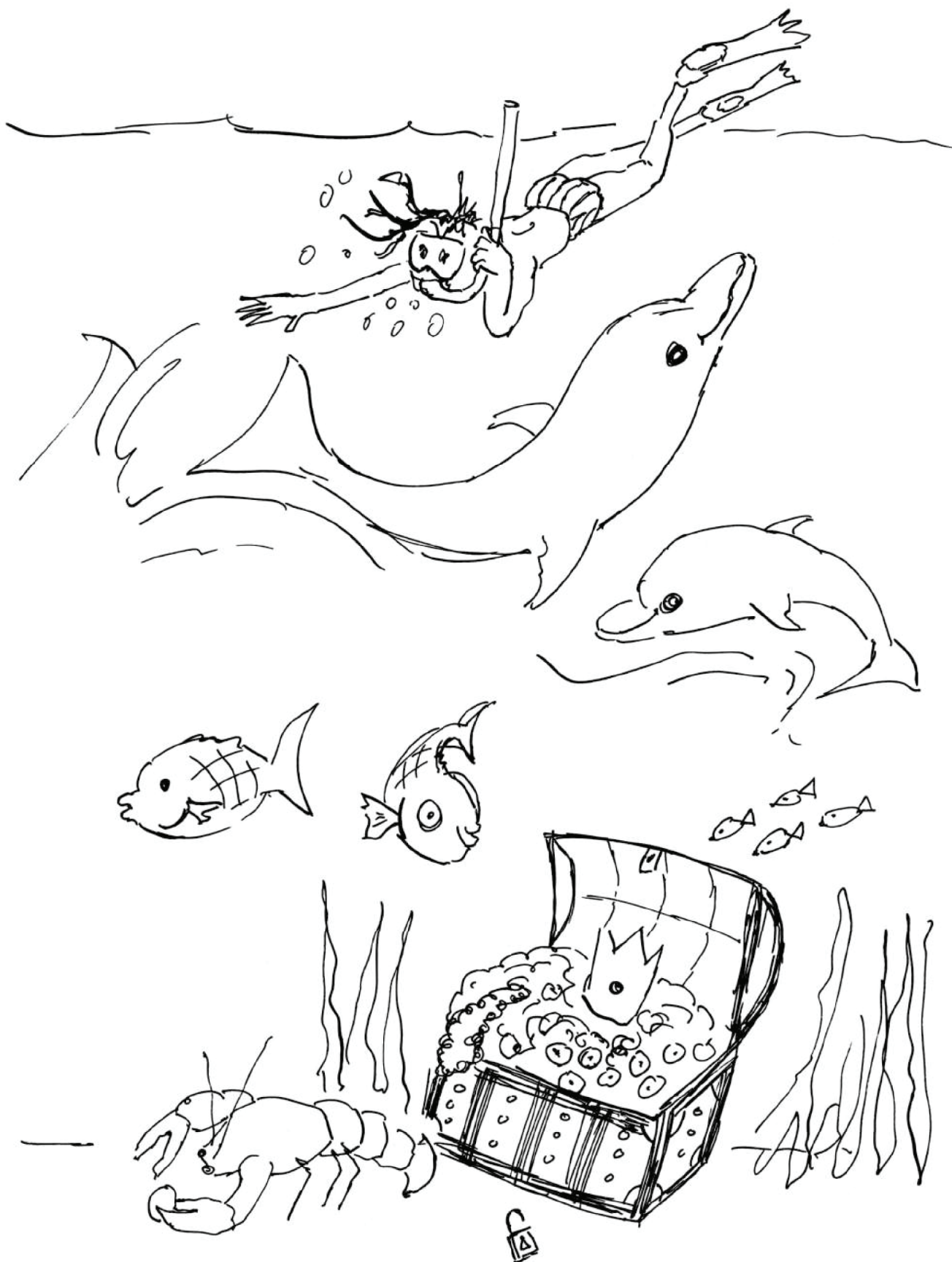
DE LANGSTE

Gulliver wil graag de grootste zijn. Daarom kruipt hij op de lange nek van de giraf. Heeft hij wel de giraf met de langste nek gekozen?

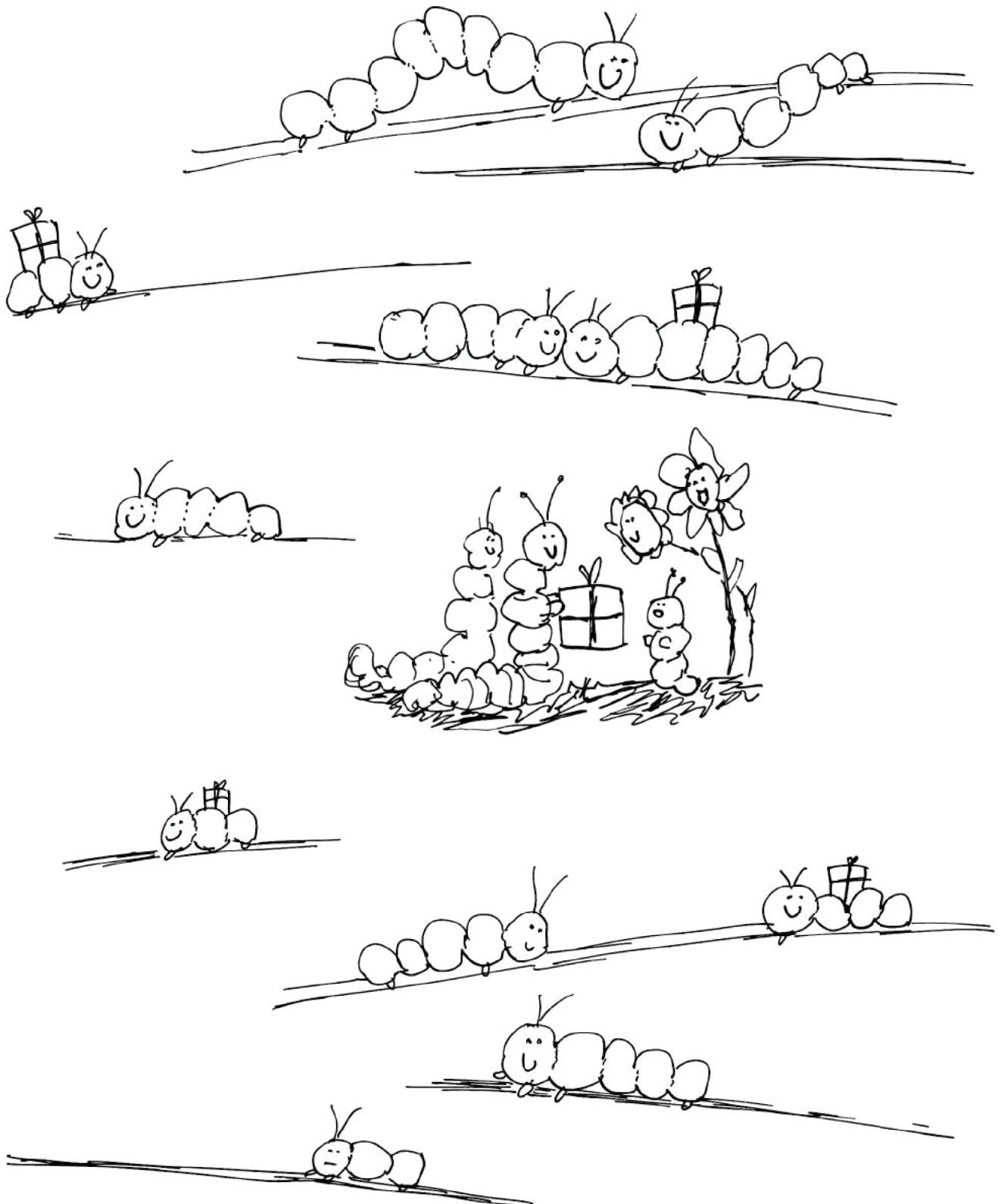
DOL FIJN

Geef de vissen een naam. Waar zwemmen ze: boven, naast, tussen, onder,...

BABYRUPS

Het is een speciale dag, want vandaag krijgen alle babyrupsen een cadeautje. Een babyrups heeft maximum vier ringen. Kleur alle babyrupsen **groen** en alle cadeautjes **rood**. Welke rups speelt vals en welke babyrups krijgt geen cadeautje?

MIAUW

De poes miauwt, zie jij waar ze is? Gebruik de woorden achter, op, naast, onder, tussen,...

